

Sendes pr. mail til ophavsret@kum.dk

Dansk Journalistforbund
Medier & kommunikation

The Danish Union of Journalists

Gammel Strand 46
1202 København K
Danmark

+45 3342 8000
dj@journalistforbundet.dk
journalistforbundet.dk

Høringssvar til lovudkast – ændring af ændring af lov om ophavsret

Dansk Journalistforbund Medier & Kommunikation (DJ) har over 18.000 medlemmer. Næsten samtlige medlemmer skaber ophavsretligt beskyttet materiale som led i deres daglige arbejde. Medlemmerne skaber fotografier, herunder pressefotos, tekster, oversættelser, grafik, film, TV og tegninger. Værkerne bliver anvendt til både journalistik og kommunikation. DJ forvalter i vidt omfang medlemmernes ophavsret på baggrund af bestemmelser herom i forbundets vedtægter.

Overordnet om lovforslaget

DJ vil gerne rose Kulturministeriets arbejde med at sikre, at den danske ophavsretslov er i overensstemmelse med gældende EU-ret. Herudover er det et vigtigt tiltag, at ophavsretsloven nu fremstår kønsneutral. Det har DJ's fulde opbakning.

Lovforslaget i øvrigt giver DJ anledning til følgende bemærkninger:

Brug i undervisning – lovforslagets pkt. 5

DJ bifalder, at Kulturministeriet har taget initiativ til, at adgangen til brug af værker i undervisning nu er mere ensartet. Det bliver lettere at administrere for såvel ophavspersoner som brugere.

DJ henviser i øvrigt for denne del til høringssvar fra Copydan AV-foreningerne, som forbundet bakker op om.

Parodi – lovforslagets pkt. 7

Kodificering kan ændre retstilstand

DJ vurderer, at Kulturministeriets forslag om en udtrykkelig bestemmelse om undtagelse for parodi, karikatur og pastiche *delvist* er en kodificering af retstilstanden i Danmark – efter Højesterets dom af 17. maj 2023 (Havfrue-sagen).

DJ bemærker, at Kulturministeriet ikke nødvendigvis skal kodificere (hele) dommen, men har mulighed for at tilpasse eller ændre retstilstanden, som følger af dommen, gennem lovgivning.

DJ mener overordnet, at det er fornuftigt med en udtrykkelig bestemmelse om parodi, karikatur og pastiche, og at den fortolkes i overensstemmelse med EU-domstolens forståelse af samme undtagelse.

Parodier skal ikke kunne bruges i en krænkende sammenhæng

Det er imidlertid en fejlslutning, når Kulturministeriet konkluderer, at Højesteret i dommen mener, at undtagelsen for parodi rummer en undtagelse fra ophavsretslovens § 3, stk. 2.

DJ kan følge, at der er en kobling mellem adgangen til parodi som undtagelse til § 2 og adgangen til at foretage krænkende ændringer i værket i strid med § 3, stk. 2. Hvis der er ikke var en adgang til at foretage krænkende ændringer i forbindelse med en parodi, vil der kun være en snæver adgang til parodi, når det samtidig er et krav, at parodien skal udvise synlige forskelle. Det giver derfor mening, at den, som laver en parodi, kan ændre værket også på en måde, som ellers ville være krænkende for ophavspersonen til det oprindelige værk.

Det forekommer imidlertid unødvendigt for hensynet bag adgangen til parodi, karikatur og pastiche, at parodien skal kunne anvendes på en måde eller i en sammenhæng, som er krænkende for ophavspersonen. Det er meget indgribende og meget krænkende for ophavspersonen at få anvendt sit værk i en eksempelvis politisk eller reklamemæssig sammenhæng. Det gælder for langt, langt de fleste ophavs personer også, selv om værket er parodieret. Det forekommer som en overflødig indgreb i ophavs personernes rettigheder at gøre det lovligt, at parodier også kan anvendes til eksempelvis pornografiske eller politiske formål.

DJ opfordrer på det kraftigste Kulturministeriet til at revidere lovforslaget, således at den del af ophavsretslovens § 3, stk. 2, som vedrører brug på en krænkende måde eller i en krænkende sammenhæng, fremover fortsat vil beskytte ophavs personens grundlæggende interesser, når vedkommendes værk bliver parodieret.

DJ bemærker i øvrigt, at dette spørgsmål slet ikke var aktualiseret i Havfrue-sagen i Højesteret. Det skyldtes, at værkerne var blevet anvendt i en redaktionel sammenhæng, som *per se* ikke er en krænkende sammenhæng. Højesteret skulle derfor ikke tage stilling til denne del af § 3, stk. 2, og det forekommer derfor forkert at tillægge Højesterets bemærkninger for denne del væsentlig betydning. Skulle Højesterets dom alligevel kunne tages til indtægt herfor, kan Kulturministeriet og Folketinget under alle omstændigheder ændre denne retstilstand gennem vedtagelsen af dette lovforslag. En sådan ændring vil ikke stride mod Danmarks EU-retlige forpligtelser.

DJ noterer sig, at ophavs personen i vist omfang er beskyttet i den afvejning, som skal foretages i bedømmelsen af, om parodien overhovedet er lovlig, jf. Deckmyn-dommen. DJ finder dog, at det er uhensigtsmæssigt at fjerne ophavs personernes beskyttelse mod ikke at få sit værk anvendt på en måde eller i en sammenhæng, som er krænkende – for så til gengæld at have en omtrent tilsvarende beskyttelse indbygget i parodiundtagelsen. Retspraksis har gennem årtier fastlagt den nærmere udstrækning af beskyttelsen i § 3, stk. 2. Det er derfor uhensigtsmæssigt at fjerne beskyttelsen for lige præcis parodier (i øvrigt som eneste undtagelse), for så samtidig at inkludere en tilsvarende beskyttelse i parodiundtagelsen, for hvilken udstrækningen først kan fastlægges mere præcist gennem årtiers retspraksis, navnlig fra EU.

Skulle Kulturministeriet alligevel vælge den foreslåede model, ønsker DJ, at Kulturministeriet i det mindste præciserer i lovbemærkningerne, at ophavspersonen fortsat er beskyttet mod at få anvendt sit parodierede værk på en måde eller i en sammenhæng, som er krænkende, herunder til reklame og politisk propaganda, i kraft af bedømmelsen af, om parodien overhovedet er lovlig i sig selv.

I modsat fald vil det være overladt helt til domstolene at fastlægge rammerne for denne bedømmelse uden den bedst tænkelige støtte fra den eksisterende retspraksis vedrørende § 3, stk. 2. Det vil give en væsentlig usikkerhed omkring retstilstanden for både brugere og ophavspersoner.

Udbygning af aftalelicenssystemet – lovforslagets pkt. 8-10

DJ henviser til høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret, som forbundet støtter.

On-demand brug af udgivne lydoptagelser – lovforslagets pkt. 11

DJ henviser til høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret, som forbundet støtter.

Producenters adgang til gennemsigtighed – lovforslagets pkt. 29

DJ henviser til høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret, som forbundet støtter.

Udvidelse af områderne for mægling – lovforslagets pkt. 30

DJ henviser til høringssvaret fra Samrådet for Ophavsret, som forbundet støtter.

Citat fra kunstværker og fotografiske billeder – lovforslagets pkt. 33

Lovforslaget skal helt droppes

Kulturministeriet anfører i de almindelige bemærkninger om denne del af lovforslaget, at en opretholdelse af den nugældende retstilstand ikke (længere) vil være i overensstemmelse med EU-retten. Som følge heraf skulle den danske implementering af Infosoc-direktivet ikke (længere) være korrekt.

DJ kan ikke få øje på, hvilke domme fra EU-domstolen som skulle have fastslået den retstilstand, som skulle gøre den danske implementering forkert. EU-domstolen har rent faktisk i dommen af 1. december 2023 i sag C-145/10 (Painier) fastslået, at det *ikke* er afgjort, at et fotografisk værk kan anvendes med henblik på citat (præmis 122-123).

DJ finder derfor for det første, at Kulturministeriets vurdering af den danske retstilstand ikke er korrekt.

Kulturministeriet begrundes herudover alene behovet for lovændringen med, at professorer og undervisere i film- og medievidenskab er afskåret fra at vise framegrabs fra film i fagbøger og videnskabelige fremstillinger.

DJ mener, at dette hensyn er dækket af ophavsretslovens § 23. Her er der adgang til at gengive kunstværker i videnskabelige fremstillinger.

Skulle der imidlertid være et reelt og stort på problem på dette område, mener DJ, at det er helt overflødig at forsøge at løse dette problem med at udvide den generelle adgang til citat i *alle* andre tilfælde og for *alle* andre kunstværker. Der vil gå en lang årrække, før retstilstanden for citat af kunstværker gennem § 22 er konkretiseret i en sådan grad, at det er muligt at udlægge rækkevidden nærmere. Indtil da vil brugerne af ophavsret anvende kunstværker i en lang række sammenhænge i den tro, at det er inden for rammerne af citatbestemmelsen.

DJ finder derfor for det andet, at Kulturministeriet forsøger at løse et – hvis overhovedet – meget beskedent problem med et lovindgreb, som vil skabe en skadelig og usikker retstilstand i mange år frem for ophavsmænd og brugere af alle andre typer af kunstværker.

DJ henviser i øvrigt til VISDA's høringssvar om dette.

Lovforslaget skal være langt mere gennemarbejdet

Skulle Kulturministeriet på trods af ovenstående alligevel have et ønske om at indføre en sådan bestemmelse, anbefaler DJ på det kraftigste, at denne del af lovforslaget udsættes, til at branchens parter nærmere kan drøfte omfanget og konsekvenserne af en sådan ændring. På den baggrund kan lovbemærkningerne være langt mere retningsanvisende i forhold til, hvordan der fremover kan citeres fra kunstværker. Lovbemærkninger forholder sig alene til citat af framegraps i film- og medievidenskabelige sammenhænge. Dermed vil brugere af ophavsret og ophavspersonerne i mange år frem skulle diskutere og kæmpe om den nærmere forståelse af "god skik" og "betinges af formålet" i § 22, for så vidt angår kunstværker.

Det er eksempelvis helt uklart, hvordan det fremover er muligt at citere.

Er det Kulturministeriet tanke, at

- det er muligt at citere hele kunstværker, herunder fotografier?
- adgangen til citat i nogen grad skal kunne erstatte almindeligt salg af kunstværker, herunder fotografier, og hvis ikke, hvordan sikres dette?
- citat af et kunstværk, herunder fotografi, kan bruges til andre formål end konkret og specifik kritik af selve billedet?
- adgangen til citat skal kunne erstatte (visse af) de billedlicenser, som VISDA udsteder til brugere af kunstværker?
- det er muligt at gengive et udsnit af et kunstværk som citat?
- er de øvrige bestemmelser om citat af kunstværker overhovedet nødvendige, når der adgang til citat af kunstværker i § 22?

DJ ser også meget bekymret på muligheden for – med hjemmel i citatbestemmelsen – at bringe et udsnit af eksempelvis et pressefotografi. Mediearbejdere, herunder pressefotografer, og hele mediebranchen kæmper i øjeblikket indædt mod *fake news* og på at opretholde troværdigheden til information. En ny adgang til at citere fra pressefotografier vil give mulighed for at bringe et ufuldstændigt – og evt. manipulerende – udsnit af et billede, som samtidig kan tilskrives et ellers fuldt ud troværdigt pressefoto. Mediearbejderne og mediebranchen vil således miste et af de bedste dokumentariske redskaber, nemlig pressefotografiet, som gengiver og dokumenterer de faktiske begivenheder på en måde, som pressefotografen kan stå inde for.

DJ anser det derfor som strengt nødvendigt – hvis Kulturministeriet ønsker at gennemføre denne ændring – at ministeriet nedsætter et udvalg, som nærmere kan komme med bud på ovenstående spørgsmål og analysere konsekvenserne. Det gælder både konsekvenserne for ophavspersoner – både de økonomiske, de ideelle – og for samfundet i øvrigt.

Ulovlige internettjenesteadresser – lovforslagets pkt. 33

DJ henviser til høringssvaret fra Rettighedsalliancen, som forbundet støtter.

Hvis dette høringssvar giver anledning til spørgsmål eller kommentarer, uddyber vi det gerne. Kontakt tlf. 3342 8048 eller asj@journalistforbundet.dk.

Venlig hilsen

Tine Johansen

Formand